

UCHWAŁA NR XXI/171/2008
RADY GMINY STRZEGOWO
z dnia 17 grudnia 2008 r.

*w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów
zawierających azbest dla Gminy Strzegowo.”*

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z póź. zm.) Rada Gminy Strzegowo uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Strzegowo” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

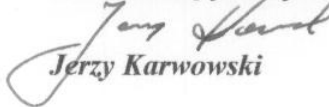
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Strzegowo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jerzy Karwowski

Załącznik do uchwały Nr XXI/171/2008.

Rady Gminy Strzegowo

z dnia 17 grudnia 2008 r.

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST DLA GMINY
STRZEGOWO
NA LATA 2008 – 2032**

.....

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP.....	3
2	CEL I ZADANIA PROGRAMU	5
3	KLASYFIKACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	6
4	SZKODLIWOŚĆ AZBESTU I POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.....	10
4.1	SZKODLIWOŚĆ AZBESTU.....	10
4.2	POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.....	12
5	DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY STRZEGOWO	13
6	METODY REALIZACJI PROGRAMU	17
7	FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU	17
8	HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2008 – 2032.....	18
9	WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH	19
10	WYTYCZNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU GMINNEGO, WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW NIERUCHOMOŚCI I WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZENIU I USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	22
ZAŁĄCZNIK NR 1 WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH UPRAWNIENIE DO USUWANIA I TRANSPORTU ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU POWIATU MŁAWSKIEGO		25
ZAŁĄCZNIK NR 2 WNIOSEK O DOFINANSOWANIE ODEBRANIA I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST – (PRZYKŁADOWE WNIOSKI)		33
ZAŁĄCZNIK NR 3 KARTA PRZEKAZANIA ODPADU - ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....		34
ZAŁĄCZNIK NR 4 STAN PRAWNY		35

1 WSTĘP

W dniu 14 maja 2002 r. Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” (KPUA). Program ten powstał w wyniku:

- przyjęcia przez Sejm RP Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki, w której RM zobowiązano do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy,
- potrzeby oczyszczania kraju z azbestu oraz wyrobów zawierających ten surowiec.

Podstawowe cele KPUA to oczyszczenie terytorium kraju z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a także sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym czasie do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

Azbest jest nazwą handlową 6 różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, nie ulega on bowiem ani degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku z czym po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam przez setki lat.

Azbest jest znany od kilku tysięcy lat, a szerokie zastosowanie uzyskał w ostatnich stu latach. Służył on do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych, elewacyjnych oraz rur. W handlu stosowano powszechnie trzy rodzaje minerałów:

- krokidolit „azbest niebieski” – ma najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, przez co był najchętniej wykorzystywany w przemyśle, należy do grupy amfiboli jest najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutagenny, najwcześniej wycofany z użytkowania – w latach 80-tych,
- amosyt – „azbest brązowy” – należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej między krokidolitem i chryzotylem, ma włókna sztywniejsze i mniej giętkie w porównaniu z chryzotylem, nie spotykany w wyrobach produkcji polskiej, stosowany w wyrobach europy zachodniej, często w formie tynków i natrysków ogniochronnych,
- chryzotyl – „azbest biały” – przedstawiciel grupy serpentynu, najczęściej z azbestów stosowany w produkcji wyrobów azbestowo – cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przedz termoizolacyjnych.

Trwałość płyt azbestowo - cementowych szacuje się na 30 lat, natomiast okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy. Korodujące wyroby zawierające azbest uwalniają pył azbestowy, który wnikać do organizmu wywołuje poważne choroby układu oddechowego. Dlatego władze samorządowe Gminy **Strzegowo** mając na uwadze zdrowie mieszkańców oraz wymogi prawne podejmują działania w kierunku likwidacji wyrobów zawierających azbest występujących na terenie gminy.

W „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” z uwagi na brak w kraju szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, wszystkie wartości i większość danych ilościowych ujęto szacunkowo. Według nich, na terenie kraju znajduje się około 15 500 tys. ton wyrobów zawierających azbest, w tym 14 900 tys. ton płyt azbestowo-cementowych (1 351 500 tys. m²) oraz 600 tys. ton rur i innych wyrobów azbestowo-cementowych. Największe nagromadzenie wyrobów azbestowych występuje na terenie województwa mazowieckiego (ok. 3 mln ton), województwa lubelskiego (ok. 2 mln ton).

Ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają ww. wyroby, powinny one zostać usunięte ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku. W Polsce azbest najczęściej wykorzystywano do produkcji: pokryć dachów: eternit falisty i płaski, płyt elewacyjnych i balkonowych, rur do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania, sprzęgieł i hamulców do wind, różnych typów izolacji cieplnej, bojlerów, kotłów, wymienników ciepła, przewodów centralnego ogrzewania, ognioodpornych koców azbestowych.

Nazwa azbest nie określa konkretnego minerału, lecz dotyczy ogółu minerałów krzemianowych tworzących włókna. Przyjmuje się, że azbestami są włókniste odmiany minerałów występujące w przyrodzie w postaci wiązek włókien cechujących się wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działanie czynników chemicznych i fizycznych. Ze względu na swoje zalety takie jak: odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 3 tys. wyrobów przemysłowych.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. W związku z tym powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał, a także nakazujących usunięcie wyrobów już istniejących, m.in. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z dnia 28 sierpnia 1997 r. z późn. zm.).

Wszyscy znani producenci płyt azbestowo-cementowych stosowanych przede wszystkim w budownictwie określali czas użytkowania swoich wyrobów na 30 lat. Wynikało to z kilkudziesięcioletnich doświadczeń w użytkowaniu płyt wytwarzanych powszechnie stosowaną, tzw. moką metodą produkcji (metodą Hatscheka), które wskazują, że prawidłowo położone i zamontowane płyty, pomalowane farbą akrylową oraz konserwowane - co 5 – 7 lat praktycznie mogą być użytkowane ponad 30 lat, dlatego terminem docelowym realizacji programu jest 31 grudnia 2032r. Przy założonym okresie usuwania do roku 2032 wiele z tych wyrobów przekroczy wszelkie normy i granice bezpiecznego użytkowania. Dlatego też istotne jest ustalenie kolejności usuwania wyrobów zawierających azbest (stopnia pilności usuwania).

Gmina **Strzegowo** od 2008 roku przystępuje do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 14 maja 2002 r. Program ten nakłada na gminy następujące zadania:

1. uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
2. współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
3. przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
4. przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu”.

2 CEL I ZADANIA PROGRAMU

Celem Programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia obszaru gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. W Programie zawarte zostały:

- oszacowanie ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy,
- szacunkowe koszty usuwania płyt azbestowo – cementowych, rur azbestowo – cementowych,
- propozycje odnośnie udzielenia przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji programu.

Gmina **Strzegowo** zakłada usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku. W Programie założono realizację zadań, tj.:

- 1) inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
- 2) zaktywizowanie działań dyspozycyjno-kontrolnych nadzoru usuwania azbestu na terenie gminy,
- 3) organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i bezpiecznym jego usuwaniu, edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- 4) mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej,

- 5) odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i innych przez firmy specjalistyczne posiadające odpowiednie zezwolenia,
- 6) podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu,
- 7) możliwość udzielania pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest,
- 8) przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminy na realizację Programu,
- 9) pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych na wymianę pokryć dachowych, elewacji z azbestu,
- 10) usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej i innych będących własnością Gminy,
- 11) wymiana rur azbestowo - cementowych,
- 12) eliminacja powstawania, likwidacja „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest,
- 13) oczyszczenie terenów gminy i innych terenów publicznych z odpadów azbestowych,
- 14) monitoring usuwania azbestu ze szczególnym uwzględnieniem jego bezpiecznego demontażu i unieszkodliwiania oraz monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji Radzie Gminy,
- 15) okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

3 KLASYFIKACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Azbest są to naturalnie występujące, włókniste minerały krzemianowe, powstałe na drodze procesów metamorficznych. Charakterystyczną cechą morfologiczną naturalnie występujących minerałów azbestowych jest równoległa budowa włókien. Wyróżnia się dwie grupy minerałów azbestowych:

- serpentynyty – należą do nich: antygoryt, lizardyt i chryzotyl,
 - amfibole – w skład tej grupy wchodzi bardzo dużo minerałów, a ich główne formy włókniste to: amozyt, krokidolit, azbest antofylitowy, termolitowy i aktynolitowy.
- Azbest znalazł szerokie zastosowanie w przemyśle dzięki swoim właściwościom, tj.:
- niepalność - temperatura topnienia chryzotyłu wynosi 1500-1550°C, amfiboli 930-1150°C
 - odporność na czynniki chemiczne (kwasy i zasady) – szczególnie w przypadku amfiboli
 - wysoka wytrzymałość mechaniczna
 - niskie przewodnictwo cieplne i elektryczne
 - łatwość łączenia się z innymi materiałami (cement, tworzywa sztuczne)
 - możliwość przędzenia włókien
 - dobre właściwości sorpcyjne.

Klasyfikację wyrobów zawierających azbest przeprowadza się na podstawie trzech kryteriów: zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościowa wyrobu.

Wyroby zawierające azbest dzielimy na dwie klasy:

- **Klasa I** – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Są podatne na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają duże ilości włókien azbestowych do otoczenia. Głównie stosowane były w wyrobach tekstylnych w celach ochronnych oraz jako koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe, m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCV oraz materiały i wykładziny cierne.
- **Klasa II** – obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde”. Zawierają poniżej 20% azbestu. Włókna są ze sobą mocno związane, więc w przypadku mechanicznego uszkodzenia emisja azbestu do otoczenia jest niewielka. Zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi stwarza obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Najczęściej w Polsce stosowanymi wyrobami z tej klasy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płyty azbestowo-cementowe typ „karo” stosowane jako pokrycia dachowe oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszych ilościach produkowane i stosowane były rury azbestowo-cementowe służące do wykonywania instalacji wodociagowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypowe.

Zastosowanie materiałów budowlanych zawierających azbest i kierunki wykorzystywania azbestu podano w tabelach poniżej.

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie
Płyty azbestowo – cementowe faliste	Pokrycia dachowe
Płyty azbestowo – cementowe płaskie	Ściany osłonowe, działowe, okładziny zewnętrzne, osłona ścian i przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie kominowe i wentylatorowe
Płyty azbestowo – cementowe płaskie typu „karo”	Pokrycia dachowe, okładziny zewnętrzne
Płyty azbestowo – cementowe autoklawizowane płaskie „acekol”, „kolorys”	Okładziny zewnętrzne, osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, ściany działowe
Płyty azbestowo – cementowe konstrukcyjne ogniochronne	Osłony ogniochronne i przeciwpożarowe w budynkach i obiektach przemysłowych, izolacja urządzeń grzewczych
Rury azbestowo – cementowe (ciśnieniowe i bezciśnieniowe)	Przewody wodociagowe i kanalizacyjne, rynny spustowe zsypów na śmieci, przewody kominowe
Otuliny azbestowo – cementowe	Izolacja urządzeń ciepłowniczych
Kształtki budowlane azbestowo – cementowe	Przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony rurociągów ciepłowniczych, osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych
Masy azbestowe natryskowe	Izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych,

	przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej
--	--

Rodzaje wyrobów	Wyroby	Udział % azbestu w wyrobie	Zastosowanie	Zalety wyrobu
Wyroby azbestowo - cementowe	Płyty dekarские, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne	5-30 %	Pokrycie dachowe, elewacje, wodociągi i kanalizacje	Ogniotrwałość, odporność na korozję i gnienie, wytrzymałe mechanicznie, lekkie, trwałe, nie wymagają konserwacji
Wyroby izolacyjne	Wata, włóknina, sznury, tkanina termoizolacyjna, taśmy	75-100%	Izolacje kotłów parowych, silników, rurociągów, wymienników ciepła, zbiorników, ubrania i tkaniny termoizolacyjne	Odporne na wysoką temperaturę, trwałe
Wyroby uszczelniające	Tektura, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione	75-100%	Uszczelnienia narażone na wysoką temperaturę, wodę i parę, kwasy i zasady, oleje, gazy spalinowe	Odporność na wysokie temperatury, wytrzymałość na ściskanie, dobra elastyczność, odporność chemiczna
Wyroby cierne	Okładziny cierne, klocki hamulcowe	30 %	Elementy napędów	Chroni elementy przed przegrzaniem
Wyroby hydroizolacyjne	Lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe	20-40 %	Materiały stosowane w budownictwie	
Inne	Materiał filtracyjny w przemyśle piwowarskim i w farmacji, wypełniacz lakierów i izolacji przewodów grzewczych, produkcja masek przeciwgazowych		Stosowany w różnych przemysłach	

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001, Nr 112, poz. 1206) odpady zawierające azbest klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne o kodach:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Azbest jest wyrobem twardym, nieuszkodzony nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z emisją włókien do powietrza. Problem szkodliwości takich wyrobów zaczyna istnieć z chwilą pojawienia się jakichkolwiek ich uszkodzeń. Destrukcja płyt może być powierzchniowa jak również obejmować głębsze partie materiału z azbestem i być wynikiem oddziaływania czynników atmosferycznych oraz ingerencji człowieka. Na naruszenie i niszczenie struktury płyt (głównie powierzchniowej) duży wpływ mają warunki klimatyczne oraz zanieczyszczenia chemiczne powietrza atmosferycznego. W wyniku przemarzania płyt w okresie zimowym i silnego nagrzewania płyt w okresie letnim, połączonego z okresowymi szokami termicznymi spowodowanymi opadami deszczu dochodzi do erozji płyt, tworzenia się na powierzchni wżerów, odpryskiwania warstw materiału zawierającego azbest i w mniejszym stopniu pęknięcia płyt na całej grubości. Zjawisko to przyspieszane jest dodatkowo przez kwaśne deszcze występujące głównie na terenach przemysłowych. W wyniku oddziaływania tych czynników dochodzi do kruszenia materiału, osłabienia więzi włókien z matrycą i w efekcie końcowym do emisji włókien azbestu do powietrza. Płyty takie cechują się nierówną powierzchnią i łatwym odspajaniem kolejnych warstw materiału, nawet pod wpływem niezbyt silnych oddziaływań mechanicznych. Drugim rodzajem uszkodzeń płyt dachowych i elewacyjnych są ich pęknięcia, odłamania naroży, wykruszenia krawędzi, dziury. Uszkodzenia te powstają na skutek oddziaływania czynników mechanicznych spowodowanych uderzeniami twardymi przedmiotami lub odłamaniem. Również błędy w montażu płyt mogą być przyczyną powstawania uszkodzeń np. przybijanie ich gwoździami bez uprzedniego wywiercenia otworów w płycie, brak odstępów dylatacyjnych. Powoduje to destrukcję materiału z azbestem (pęknięcia). Powstawaniu uszkodzeń towarzyszy odrywanie elementów płyt, które zalegają wokół obiektów i stanowią poważne źródła emisji włókien azbestowych do otoczenia, co wynika z rozkruszania fragmentów płyt np. przez bawiące się nimi dzieci lub przejeżdżające pojazdy.

4 SZKODLIWOŚĆ AZBESTU I POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

4.1 Szkodliwość azbestu

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Istotne znaczenie dla wielkości poziomu zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, jakie powstają np. podczas prac demontażowych, ma zasada obniżania emisji pylenia: przez nawilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie (np. piły, wiertarki), wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu. Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest), międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości). Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby. Choroby mogą wystąpić nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym. Pierwsze objawy mogące sygnalizować chorobę to: ból w klatce piersiowej, silny kaszel, duszności.

Wszystkie rodzaje azbestu umieszczone są na liście czynników rakotwórczych stanowiącej załącznik 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 11.09.1996r. (Dz.U. Nr 121, poz. 571) w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Dla uniknięcia groźby chorób organizm nie powinien być ekspozowany na powietrze znacznie zanieczyszczone tymi pyłami. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych do niedawna będących w powszechnym użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia – stałej obecności zmiennych na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach zindustrializowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

- zawodową – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe; również praca w warsztatach samochodowych i praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest,
- parazawodową – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- środowiskową – związana z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Pomimo tego, że azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych, to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero na początku XX w. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzolitów o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tzn. takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie za sobą ryzyko zdrowotne. Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

- pylica azbestowa (azbestoza) – rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych, powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej,
- zmiany opłucnowe – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej,
- rak płuc – najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli.

Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Jest to postępująca choroba prowadząca do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/ m^3 powietrza w pomiarach 24-godzinnych. Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w

Warszawie, Katowicach, Łodzi. Na obszarze analizowanej gminy nie prowadzono podobnych badań, dlatego brak danych dotyczących stężeń włókien azbestu na tym terenie. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób w przeszłości narażonych zawodowo oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu pochodzącym z tzw. „dzikich” wysypisk odpadów – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie - w coraz większym stopniu - z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Polska powinna zostać objęta stałym monitoringiem stanu zdrowia ludności narażonej na oddziaływanie azbestu, gdyż zagrożenie to stale zwiększa się na skutek nie usunięcia przyczyn zachorowalności.

Usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców. Usunięcie tych zagrożeń będzie w skali kraju wymagało:

- monitorowania i utworzenia bazy danych o aktualnym narażeniu mieszkańców,
- opracowania programu uwzględniającego również korzyści społeczne i ekonomiczne z powodu obniżenia zachorowalności i zgonów spowodowanych azbestem,

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO, jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo - cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

4.2 Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest

Demontaż pokryć azbestowo - cementowych jest ściśle regulowany przepisami prawnymi. Według obowiązującego prawa prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego. Wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych, zobowiązany jest do:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon,
- ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem", "Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony",
- zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu.

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywania w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzania (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odpajania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze.

Demontaż wyrobów zawierających azbest nierozdzielnie związany jest z procesem powstawania odpadów. Obecnie jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości. Jednak poważną przeszkodą jest brak środków finansowych, co uniemożliwia większości właścicielom nieruchomości podejmowanie działań związanych z usuwaniem azbestu, który występuje m.in. w płytach eternitowych pokrywających dachy budynków. Jednym ze sposobów przyspieszenia przez mieszkańców procesu usuwania wyrobów zawierających azbest i jednocześnie zabezpieczenia środowiska przed zagrożeniem spowodowanym nieodpowiednim postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest jest pomoc w sfinansowaniu ze źródeł zewnętrznych np. kosztów usuwania, transportu i unieszkodliwiania powstałych przy tym odpadów.

5 DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY STRZEGOWO

Gmina Strzegowo należy do powiatu mławskiego, graniczy z gminami: Ciechanów, Głinojeck, Raciąż, Radzanów, Regimin, Stupsk, Szreńsk, Wiśniewo

Powierzchnia gminy Strzegowo na tle powiatu mławskiego

l.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia		[%] powierzchni powiatu
		[ha]	[km ²]	
1	Powiat mławski	117115	1171	100,0
2	Strzegowo	21423	214	18,27

Źródło: Bank danych regionalnych (<http://www.stat.gov.pl>)

Na terenie gminy znajduje się 66 miejscowości: Giżyn, Gielczynek, Gielczyn, Drogiszka, Dąbrowa, Czarnocinek, Chądziny Kuski, Chądziny Krusze, Budy Zofijki, Budy Wolińskie, Budy Sułkowskie, Budy Mdzewskie, Budy Kowalewskie, Budy Giżyńskie, Budy Budzkie, Breginie, Baranek, Augustowo, Aleksandrowo, Adamowo, Marysinek, Marianowo, Łebki, Leszczyna, Kuskowo Kmiece, Kuskowo Glinki, Kuskowo Bzury,

Kowalewko, Kontrowers, Konotopa, Józefowo, Ignacewo, Grabienice Wielkie, Grabienice Małe, Grabienice, Giżynek, Staroguby, Smętna, Rydzyn Włościański, Rydzyn Szlachecki, Rudowo, Radzimowice, Pokrytki, Parówki, Nowopole, Nowiny Giżyńskie, Nowa Maryska, Niedzbórz, Mdzewo, Mdzewko, Mączewo, Maryska Stara, Zalesie, Prusocin, Czarnocin, Dalnia, Zabiele, Wygoda, Wola Kanigowska, Unikowo, Unierzyż, Topolewyszczyna, Syberia, Sułkowo Polne, Sułkowo Borowe i Strzegowo Jest to głównie obszar produkcji rolnej.

Wskaźnik zaludnienia w gminie wynosi 38 osób/km². Wskaźnik ten jest niższy niż w powiecie mławskim (65 osób/km²) i w Polsce (124 osoby/km²).

Ludność gminy Strzegowo na tle powiatu mławskiego (stan na dzień 31.12.2006 r.)

L.p.	Wyszczególnienie	Ludność	
		Ogółem	%
1	Powiat mławski	73294	100
2	Strzegowo	8212	11,20

Źródło: Bank danych regionalnych (<http://www.stat.gov.pl>)

Na terenie gminy Strzegowo przeprowadzona została inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest w 2007 r. Zestawienie danych z ww. inwentaryzacji zamieszczono w tabelach poniżej (dane wg Urzędu Gminy, 2007 r.)

Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych na terenie gminy Strzegowo					
L.p.	Miejscowość	Ilość płyt azbestowo-cementowych [m ²]	Stopień pilności wymiany		
			I	II	III
1	Giżyn	8.718	-	-	+
2	Giełczynek	3.301	-	-	+
3	Giełczyn	3.460	-	-	+
4	Drogiszka	17.435	-	-	+
5	Dąbrowa	6.219	-	-	+
6	Czarnocinek	4.426	-	-	+
7	Chądziny Kuski	11.744	-	-	+
8	Chądziny Krusze	7.887	-	-	+
9	Budy Zofijki	1.986	-	-	+
10	Budy Wolińskie	1.290	-	-	+
11	Budy Sułkowskie	7.065	-	-	+
12	Budy Mdzewskie	2.201	-	-	+
13	Budy Kowalewckie	380	-	-	+
14	Budy Giżyńskie	2.684	-	-	+

15	Budy Budzkie	689	-	-	+
16	Breginie	1.000	-	-	+
17	Baranek	1.200	-	-	+
18	Augustowo	3.094	-	-	+
19	Aleksandrowo	1.159	-	-	+
20	Adamowo	980	-	-	+
21	Marysinek	1.601	-	-	+
22	Marianowo	904	-	-	+
23	Łebki	5.314	-	-	+
24	Leszczyna	1.360	-	-	+
25	Kuskowo Kmiece	2.087	-	-	+
26	Kuskowo Glinki	4.969	-	-	+
27	Kuskowo Bzury	475	-	-	+
28	Kowalewko	16.019	-	-	+
29	Kontrowers	3.364	-	-	+
30	Konotopa	2.096	-	-	+
31	Józefowo	3.573	-	-	+
32	Ignacewo	1.567	-	-	+
33	Grabienice Wielkie	962	-	-	+
34	Grabienice Małe	150	-	-	+
35	Grabienice	3.465,75	-	-	+
36	Giżynek	8.031	-	-	+
37	Staroguby	4.112	-	-	+
38	Smętna	950	-	-	+
39	Rydzyn Włosciański	5.972	-	-	+
40	Rydzyn Szlachecki	14.030	-	-	+
41	Rudowo	4.466	-	-	+
42	Radzimowice	5.991	-	-	+
43	Pokrytki	12.025	-	-	+
44	Parówki	660	-	-	+
45	Nowopole	728	-	-	+
46	Nowiny Giżyńskie	1.890	-	-	+

47	Nowa Maryśka	752	-	-	+
48	Niedzbórz	16.263	-	-	+
49	Mdzewo	21.401	-	-	+
50	Mdzewko	13.229	-	-	+
51	Mączewo	6.629	-	-	+
52	Maryśka Stara	2.285	-	-	+
53	Zalesie	80	-	-	+
54	Prusocin	5.810	-	-	+
55	Czarnocin	6.064,7	-	-	+
56	Dalnia	8.041,6	-	-	+
57	Zabiele	3.986	-	-	+
58	Wygoda	664	-	-	+
59	Wola Kanigowska	8.794	-	-	+
60	Unikowo	531	-	-	+
61	Unierzyż	7.962	-	-	+
62	Topolewszczyzna	830	-	-	+
63	Syberia	12.847,5	-	-	+
64	Sułkowo Polne	8.891	-	-	+
65	Sułkowo Borowe	3.980	-	-	+
66	Strzegowo	27.064,2	-	-	+
RAZEM:		349 784	-	-	349 784

Źródło: Urząd Gminy w Strzegowie

Zestawienie ilościowe wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Strzegowo	
Rodzaj wyrobów zawierających azbest	Ilość
Płyty azbestowo-cementowe	349 784 m²
Inne wyroby	-

Źródło: Urząd Gminy w Strzegowie

Z danych Urzędu Gminy wynika, że wyroby zawierające azbest występujące na terenie gminy **Strzegowo** są zakwalifikowane do III stopnia pilności usuwania (uzyskały < 35 punktów, co kwalifikuje je do ponownej oceny w czasie pięciu lat).

Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na masę wynosi 2584,967 Mg.

Wyroby zawierające azbest na terenie gminy Strzegowo to głównie eternit falisty pokrywający dachy budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Na terenie gminy **Strzegowo** nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest z uwagi na obowiązujący całkowity zakaz ich stosowania. Ilość tych wyrobów będzie sukcesywnie malała w związku z ich stopniowym usuwaniem, które zakończone zostanie do roku 2032 (po całkowitym oczyszczeniu terenu gminy z ww. wyrobów).

Odpady zawierające azbest będą powstawać na terenie **gminy Strzegowo** w wyniku prowadzenia prac rozbiórkowych lub remontowych w budownictwie mieszkaniowym tj. przy wymianie pokryć dachowych z płyt azbestowo – cementowych.

6 METODY REALIZACJI PROGRAMU

Program jest elastyczny i otwarty. Tworząc koncepcję programu przyjęto następujące założenia:

- uczestnikami programu są mieszkańcy gminy Strzegowo, a w szczególności właściciele nieruchomości pokrytych wyrobami azbestowymi
- informacja o programie jest ogólnie dostępna
- uczestnictwo w programie jest płatne w zakresie udziału w kosztach zabezpieczenia i unieszkodliwienia wyrobów azbestowych z terenu swojej nieruchomości, ale nieobowiązkowe
- uczestnicy i realizatorzy programu będą stale informowani o przebiegu programu

Metody realizacji programu są następujące:

- ulotki o azbecie, jego szkodliwym działaniu i realizacji programu
- informacje o programie azbestowym zamieszczane na stronie internetowej gminy www.strzegowo.pl
- informacje zamieszczane na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy
- informacje przekazywane na zebraniach wiejskich oraz za pośrednictwem sołtysów.

Przy realizacji programu stosowane będą następujące zasady:

- demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest będą następowały na pisemny wniosek właściciela nieruchomości znajdujących się w bazie danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest.
- prace będą realizowane na podstawie umowy z wyspecjalizowaną firmą posiadającą stosowne zezwolenia
- przy odbiorze odpadów z nieruchomości sporządzony będzie protokół odbioru.

7 FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest w latach 2008-2032 będzie się odbywać ze wsparciem finansowym z budżetów: Województwa Mazowieckiego, Powiatu Mławskiego oraz Gminy Strzegowo.

Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania kosztów: transportu i unieszkodliwienia odpadów azbestowo-cementowych pochodzących z nieruchomości, których właścicielami są

osoby fizyczne. Odbiór wyrobów azbestowych od mieszkańców będzie odbywać się po zebraniu ilości azbestu odpowiadającej ekonomicznie uzasadnionemu pełnemu transportowi.

8 HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2008 – 2032

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY STRZEGOWO NA LATA 2008-2032		
Lp.	Zadania	Termin realizacji
1.	Opracowanie i uchwalenie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy”	2008 r.
2.	Działania informacyjno – edukacyjne	2008 – 2032 r.
2.1	Zorganizowanie spotkań z mieszkańcami gminy, którzy zgłosili posiadanie wyrobów zawierających azbest, informacja na temat zarejestrowanych firm posiadających zezwolenie na zbieranie i transport odpadów zawierających azbest	2009-2010 r.
2.2	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków i instalacji zawierających azbest	2009-2010 r.
2.3	Inne działania informacyjno - edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej gminy, ogłoszenia w UG, na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w Urzędzie Gminy, zajęcia w szkołach)	2008 – 2032 r.
3.	Coroczna aktualizacja bazy danych dotyczącej ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	2008 – 2032 r.
4.	Powołanie Komisji ds. monitoringu realizacji Programu Monitorowanie realizacji Programu	2009 r. 2008 – 2032 r.
5.	Ogłaszanie przetargów na przewoźnika i wyłonienie wykonawcy zadania - Firmy specjalistycznej, posiadającej odpowiednie zezwolenia na wykonywanie usług w zakresie: demontażu, odbioru, transportu na składowisko odpadów zawierających azbest	2009 – 2032 r.
6.	Demontaż wyrobów zawierających azbest, odbiór odpadów zawierających azbest (głównie płyty azbestowo – cementowe) z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych, zakładowych i innych; usunięcie wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej (głównie płyty azbestowo-cementowe) oraz wymiana rur azbestowo – cementowych; transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	2009– 2032 r.
6.1	Wyroby zawierające azbest: I stopień pilności – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	2009 r. 2009 – 2013 r.
6.2	Wyroby zawierające azbest: II stopień pilności – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	2009 r. 2009 – 2023 r.
6.3	Wyroby zawierające azbest: III stopień pilności – ponowna ocena w terminie do 5 lat Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	2009 r. 2009 – 2032 r.

7.	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem kolejności złożenia	od 2008 r.
8.	Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu	2009 – 2032 r.
9.	Raporty okresowe z realizacji Programu – w ramach raportowania Gminnego planu gospodarki odpadami (wg wytycznych MŚ) – przedstawiane Radzie Gminy	co 2 lata* / lub co 1 rok
10.	Aktualizacja Gminnego Planu Gospodarki Odpadami (zgodnie z obowiązującymi przepisami) z uwzględnieniem zadań dotyczących odpadów komunalnych zawierających azbest wynikających z Programu usuwania azbestu	2008 -2032r.

*Raporty z realizacji Programu usuwania azbestu - zsynchronizować z Raportami z Gminnego Planu gospodarki odpadami

9 WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Właściciel (zarządca) obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinien dokonać ich przeglądu technicznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876). Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy dokonywać zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane, rozdz. 4 “Postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych”, rozdz. 5 “Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych”. W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych, inwestor musi przestrzegać przepisów Prawa Budowlanego oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu. Inwestor jest zobowiązany do zorganizowania procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

- opracowania projektu budowlanego i, stosownie do potrzeb, innych projektów
- objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy
- opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
- wykonania i odbioru robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych – art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane

Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji, to pozwolenie na budowę, będące jednocześnie pozwoleniem na rozbiórkę, nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne.

Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót. Tylko przedsiębiorcy posiadający odpowiednią decyzję sankcjonującą wytwarzanie odpadów niebezpiecznych mogą wykonywać prace związane z usuwaniem azbestu. Wykonanie prac przez inwestora we własnym zakresie także wymaga uzyskania takiej decyzji. Wykonawca prac zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- ilość wytworzonych odpadów
- identyfikację rodzaju azbestu
- klasyfikację wytworzonego odpadu
- warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1) lizolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem"; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca:
- 4) "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem";
- 5) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 6) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 7) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 8) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 9) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- 10) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- odpajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu. Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu. Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

- 1) szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³;
- 2) zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³;
- 3) szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
- 4) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- 5) oznakowanie opakowań;
- 6) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady może przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

10 WYTYCZNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU GMINNEGO, WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW NIERUCHOMOŚCI I WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZENIU I USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Wytyczne dla jednostek samorządu gminnego, właścicieli, zarządców nieruchomości i wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- **Informowanie mieszkańców gminy o skutkach narażenia na azbest i obowiązku sukcesywnego usuwania go przez właścicieli nieruchomości** - Gmina w pierwszej kolejności powinna skupić się na działaniach edukacyjno - informacyjnych skierowanych do mieszkańców. Na Gminę nałożony został obowiązek informowania mieszkańców na temat negatywnych skutków oddziaływania azbestu na stan zdrowia mieszkańców oraz o możliwości usunięcia wyrobów zawierających azbest, co ma na celu skłonienie właścicieli nieruchomości do wypełnienia nałożonego na nich ustawowo obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 r. Gmina powinna więc zadbać, aby formularze, na podstawie których dokonywana ma być ocena stanu nieruchomości pod kątem obecności azbestu i stopnia jego zużycia, były dostępne w urzędzie oraz - o ile istnieje taka możliwość - również na stronie internetowej gminy. Gmina ma także służyć pomocą swoim mieszkańcom na temat wymaganych procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu. Informacje te powinny znaleźć się na stronie internetowej urzędu gminy, na tablicach informacyjnych w jego budynku, ulotkach i plakatach, a także być przekazywane podczas spotkań z mieszkańcami. Gmina powinna szukać sojuszników swoich działań wśród lokalnych organizacji pozarządowych, dziennikarzy starając się zainteresować ich tematyką azbestu, szczególnie w skali regionu, oraz służąc informacjami na temat jego usuwania tak, aby wzmocnić prowadzone przez siebie działania informacyjno-edukacyjne.
- **Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy**
Informacje podawane przez właścicieli nieruchomości zbierane są w postaci wypełnionych arkuszy „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Na ich podstawie jest sporządzony zbiorczy wykaz obiektów zawierających azbest, wg trzech grup pilności, w zależności od stopnia zagrożenia. Oprócz zbierania informacji od prywatnych właścicieli nieruchomości, gmina dokonuje oceny stanu nieruchomości, których sama jest właścicielem. Uczciwa i rzetelna ocena oraz inwentaryzacja są jedynym sposobem na uzyskanie wsparcia finansowego na cele związane z usuwaniem azbestu. O tym także mieszkańcy powinni zostać poinformowani przez Gminę.
- **Opracowanie sprawozdania dotyczącego stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**
Informacje zebrane na podstawie arkuszy ocen powinny być przekazywane raz w roku do właściwego urzędu nadzoru budowlanego w powiecie. Sprawozdania mają być

sporządzone - podobnie do zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest - według trzech grup pilności.

▪ **Pozyskiwanie środków finansowych**

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie w przypadku elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Istnieje jednak możliwość uzyskania wsparcia ze strony krajowych lub zagranicznych funduszy na ochronę środowiska (z uwzględnieniem wymogu art. 16 ustawy o odpadach). Pieniądze te przeznaczone są na realizację dużych projektów, dlatego właściciele powinni łączyć się w większe grupy i aplikować o pieniądze wspólnie. Takie postępowanie wymaga ustanowienia przedstawiciela mogącego występować i działać w ich imieniu. Może nim być m.in. Gmina lub związek gmin. Inicjująca rola Gminy w tych działaniach jest bardzo ważna, bowiem wielu mieszkańców nie będzie stać na pokrycie kosztów usunięcia azbestu samodzielnie, a w konsekwencji będzie on nadal stanowił zagrożenie.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie Marszałkowi Województwa (dot. przedsiębiorców) lub Wójtowi Gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),

- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

**ZALĄCZNIK NR 1 WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH UPRAWNIENIE DO USUWANIA I
TRANSPORTU ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU
POWIATU MŁAWSKIEGO**

1. EKOCHEM-EKOSERVICE Sp. z o.o., ul. Kościuszki 99, 90-441 Łódź;
Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 10.10. 2002 r.; znak: RLOŚ 7624-31/2002;
zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi
 - materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 800 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 200 Mg/rok.
2. BUDOWNICTWO „ALFIKX” Jerzy Kostecki, ul. Upalna 15 lok. 7, 15-668 Białystok;
Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 20.11.2002 r.; znak: RLOŚ 7624-36/2002;
zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi
 - materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 800 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 200 Mg/rok.
3. Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe ABBA Ekomed Sp. z o. o.,
ul. Poznańska 152, 87-100 Toruń;
Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 20.03. 2003 r.; znak: RLOŚ 7624-6/2003;
zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi
 - materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 800 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 800 Mg/rok.
4. Zakład Remontowo Budowlany Stanisław Karolczuk, ul. Przełajowa 10/56, 94-044 Łódź;
Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 15.04. 2003 r.; znak: RLOŚ 7624-9/2003;
zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi
 - materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 300 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 300 Mg/rok;
 - zmieszane lub wysegregowane odpady z materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 06 06 – w ilości 500 Mg/rok.
5. Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT”,
ul. Żurawia 27, 00-515 Warszawa;
Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 29.04. 2003 r.; znak: RŚ 7624-12/2003;
zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi
 - materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 100 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 100 Mg/rok;

- zmieszane lub wysegregowane odpady z materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 06 06 – w ilości 100 Mg/rok;
 - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych.
6. „DEKAR” Zakład Remontowo – Budowlany Produkcyjno Handlowy, ul. Pułtуска 9, 06-400 Ciechanów;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 10.10.2003 r.; znak: RŚ.7624-30/2003;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 10 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 10 Mg/rok;
 - zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego odpadów materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierających substancje niebezpieczne – kod 17 06 06 – w ilości 20 Mg/rok.
7. Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „caro”, ul. Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 13.11.2003 r.; znak: RŚ.7624-34/2003;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 100 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 100 Mg/rok;
 - zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego odpadów materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierających substancje niebezpieczne – kod 17 06 06 – w ilości 100 Mg/rok.
8. Przedsiębiorstwo budownictwa Lądowego MJ. Sp. z o.o., ul Graniczna 6, Reguły, 05-816 Michałowice;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 26.04.2004 r.; znak: RŚ.7624-3/2004;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 200 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 100 Mg/rok.
9. Sintac-Polska Sp. z o.o., ul. Armii Krajowej 86, 05-075 Wesola
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 26.04.2004 r.; znak: RŚ.7624-6/2004;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- wykaz odpadów zgodnie z decyzja (w katalogu odpadów niebezpiecznych)
10. Firma Handlowo-Usługowa „SYSTEM-DACH” Sp. j., Brody 6, 09-100 Płońsk
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 19.05.2004 r.; znak: RŚ.7624-10/2004;

- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 11 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 30 Mg/rok.
11. „GAJAWI” P.P.H.U. Gabriel Rogut, ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 09.09.2004 r.; znak: RŚ.7624-27/2004;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 300 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 500 Mg/rok;
 - zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 01 06 – w ilości 5 Mg/rok.
12. Firma Wielobranżowa „WOLT CENTER” Grzegorz Lewandowski, 09-411 Stara Biała, Nowa Biała;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 21.02.2005 r.; znak: RŚ.7624-7/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 300 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 300 Mg/rok;
 - zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 01 06 – w ilości 300 Mg/rok.
13. RAMID – Mirosław Dec, ul. Kowalewskiego 1/54, 03-288 Warszawa;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 21.02.2005 r.; znak: RŚ.7624-9/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- odpady stałe z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach – kod 13 05 01 – w ilości 10 Mg/rok;
 - szlamy z odwadniania olejów w separatorach – kod 13 05 02 – w ilości 20 Mg/rok;
 - szlamy z kolektorów – kod 13 05 03 – w ilości 10 Mg/rok;
 - olej z odwadniania olejów w separatorach – kod 13 05 06 – w ilości 10 Mg/rok;
 - zaolejona woda z odwadniania olejów w separatorach – kod 13 05 07 – w ilości 20 Mg/rok;
 - mieszanina odpadów z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach – kod 13 05 08 – w ilości 20 Mg/rok;

- sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nie ujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB) – kod 15 02 02 – w ilości 20 Mg/rok;
 - odpady zawierające inne substancje niebezpieczne – kod 16 07 09 – w ilości 5 Mg/rok;
 - odpady wykazujące właściwości niebezpieczne – kod 16 81 01 – w ilości 100 Mg/rok;
 - materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 100 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 300 Mg/rok;
 - zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 01 06 – w ilości 30 Mg/rok;
 - odpady drewna, szkła, tworzyw sztucznych zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi – kod 15 05 03 – w ilości 100 Mg/rok;
 - tłuczeń torowy zawierający substancje niebezpieczne – kod 17 05 07 – w ilości 200 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające gips zanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi – kod 17 08 0 – w ilości 60 Mg/rok;
 - odpady z budowy, remontów, demontażu zawierające rtęć – kod 17 09 01 – w ilości 10 Mg/rok;
 - odpady z remontów, demontażu zawierające PCB (szczeliwa) – kod 17 09 02 – w ilości 60 Mg/rok;
 - inne odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 09 03 – w ilości 40 Mg/rok.
14. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „JUKO” Jerzy Szczukocki, ul. 1-go Maja 25, 97-300 Piotrków Trybunalski;
Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 12.04.2005 r.; znak: RŚ.7624-14/2005;
decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 400 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 400 Mg/rok.
15. Transport- Metalurgia Sp. z o. o., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko;
Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 10.05.2005 r.; znak: RŚ.7624-18/2005;
decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 6000 Mg/rok;

- materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 15000 Mg/rok.
16. Zakład Remontowo-Budowlany „AMBROŻY”, ul. Meissnera 1/3 lok.222, 03-982 Warszawa;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 30.05.2005 r.; znak: RŚ.7624-22/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 300 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 300 Mg/rok.
17. Hydrotechnika Sp. z o. o., ul. Ściegiennego 262 A, 25 – 116 Kielce;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 07.06.2005 r.; znak: RŚ.7624-25/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 2000 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 2000 Mg/rok;
 - sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nie ujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB) – kod 15 02 02 – w ilości 0,1 Mg/rok.
18. PPHU PLASTIMET-PANORAMA Sp. z o. o., ul Fabryczna 9, 05-084 Leszno;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 10.06.2005 r.; znak: RŚ.7624-32/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 300 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 300 Mg/rok.
19. Firma Handlowo-Usługowa NATEX 2 Irena Jasińska, Trzciniec 45, 06-100 Pułtusk;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 14.06.2005 r.; znak: RŚ.7624-30/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 400 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 400 Mg/rok.
20. Firma Handlowo-Usługowa „WIKI” Agnieszka Majda, ul. Sobieszowska 10 A, 58-570 Jelenia Góra;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 11.07.2005 r.; znak: RŚ.7624-35/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 200 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 200 Mg/rok;
 - mieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 01 06 – w ilości 20000 Mg/rok;

- sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nie ujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB) – kod 15 02 02 – w ilości 0,25 Mg/rok.
21. TELZAS Sp. z o. o., ul. Bugno 3, 78-400 Szczecinek;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 20.06.2005 r.; znak: RŚ.7624-31/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- baterie i akumulatory ołowiowe – kod 16 06 01 – w ilości 2 Mg/rok.
22. ALBEKO” Singer Sp. J., 87-510 Kotowy;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 30.08.2005 r.; znak: RŚ.7624-47/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 700 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 700 Mg/rok;
 - zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 01 06 – w ilości 4500 Mg/rok.
23. Firma Remontowo-Budowlana „UTIL” Stanisław Zasłona, Ryczówek, ul. Dolna 8, 32-310 Klucze;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 20.10.2005 r.; znak: RŚ.7624-54/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 100 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 500 Mg/rok.
24. Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o.o., ul. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 20.10.2005 r.; znak: RŚ.7624-56/2005;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 1000 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 2000 Mg/rok.
25. T.K.J. Matuszewski S.J., ul. Por. Krzycha 5, 86-300 Grudziądz;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 24.01.2006 r.; znak: RŚ. 7623-4/2006;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 200 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 200 Mg/rok.
26. Z.P.U.H. Piotr Sosnowski, Gorysze 21B, 06-400 Ciechanów;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 28.02.2006 r.; znak: RŚ. 7623-6/2006;

- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 200 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 200 Mg/rok.
27. Buhck Recycling Sp. z o. o., ul. Romana Maya 1, 61-371 Poznań;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 28.01.2006 r.; znak: RŚ. 7623-8/2006
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 200 Mg/rok;
- materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 200 Mg/rok.
28. Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe „AWAT” Sp. z o. o.;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 20.04.2006 r.; znak: RŚ. 7623-15/2006;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 3000 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 1000 Mg/rok;
 - sorbenty, materiały filtracyjne, ubrania robocze, tkaniny do wycierania zawierające niebezpieczne elementy – kod 15 02 02 – w ilości 2,0 Mg/rok.
29. Firma Handlowo Usługowa PROJEKT-BUD” Edyta Pust, ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 05.05.2006 r.; znak: RŚ. 7623-17/2006;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 500 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 500 Mg/rok.
30. „MARK-POL” Marcin Zbigniew Ochojski, Cetki 5, 87-500 Rypin;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 28.07.2006 r.; znak: RŚ.7623-26/2006;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 300,0 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 300,0 Mg/rok;
 - sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (azbestem) – kod 15 02 02 – w ilości 0,25 Mg/rok.
31. P.P.H.U. „EKO-MIX”, ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław;
- Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 31.07.2006 r.; znak: RŚ.7623-28/2006;
- decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji
- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 1000,0 Mg/rok;
 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 1000,0 Mg/rok;

- odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty – kod 16 07 08 – w ilości 1000,0 Mg/rok;
- odpady zawierające inne substancje niebezpieczne – kod 16 07 09 – w ilości 1000,0 Mg/rok.

32. „EKO-BUD” Jolanta Dobrzeńicka, ul. Sienkiewicza 4 B, 13-100 Nidzica;

Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 12.10.2006 r.; znak: RŚ.7623-46/2006;

decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji

materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 41,0 Mg/rok;

materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 82,0 Mg/rok.

33. ALBECO Szczypińska Sp.j., Sikory 27, 87-500 Rypin;

Decyzja Starosty Mławskiego z dnia 18.01.2007 r.; znak: RŚ.7623-56/2006/2007;

decyzja zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi bez instalacji

- odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych – kod 10 13 09 – w ilości 300,0 Mg/rok;

- materiały izolacyjne zawierające azbest – kod 17 06 01 – w ilości 300,0 Mg/rok;

- inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne – kod 17 06 03 – w ilości 300,0 Mg/rok;

- materiały konstrukcyjne zawierające azbest – kod 17 06 05 – w ilości 300,0 Mg/rok.

**ZALĄCZNIK NR 2 WNIOSEK O DOFINANSOWANIE ODEBRANIA I
UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST – (PRZYKŁADOWE
WNIOSKI)**

WNIOSEK
o dofinansowanie odbioru odpadów zawierających azbest

1. Wnioskodawca:
(imię i nazwisko właściciela nieruchomości)

adres do korespondencji:
(kod pocztowy, nazwa miejscowości, ulica, nr. domu, nr. lokalu)

telefon: tytuł prawny do nieruchomości:
(własność, współwłasność,
najem, użyczenie, inny)

2. Miejsce wytworzenia i zdeponowania odpadów zawierających azbest:
..... nr ewidencyjny działki
(ulica i nr domu/nr nieruchomości gdzie został przeprowadzony
demontaż pokrycia dachowego / elewacji)

3. Rodzaj odpadów:
(płyty eternitowe płaskie / faliste, inny odpad)

4. Ilość szacunkowa odpadów:

5. Oświadczam, że wszystkie dane zawarte w powyższym wniosku wypełniłem(am)
zgodnie z prawdą.

.....
(data i podpis wnioskodawcy)

6. Adnotacje urzędowe:
(wypełnia Urząd Gminy)
.....
.....

Uwagi: Wniosek należy złożyć w Urzędzie Gminy.

**ZAŁĄCZNIK NR 3 KARTA PRZEKAZANIA ODPADU - ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST**

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU	Nr karty ^a :	Rok kalendarzowy:
<i>Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad^{b,c}</i>	<i>Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu^{b,d}</i>	<i>Posiadacz odpadu, który przejmuje odpad^b</i>
Adres ^e :	Adres ^{d,e} :	Adres ^e :
Telefon / fax:	Telefon / fax ^d :	Telefon / fax:
REGON	REGON ^d	REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f :		
Kod odpadu:	Rodzaj odpadu:	
Data	Masa przekazanych odpadów [Mg]^h	Nr rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy^{d,i}
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^a	Potwierdzam przejęcie odpadu
Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis

Uwaga: Karta przekazania odpadu sporządzana w trzech egzemplarzach: jeden dla odbierającego odpady, drugi dla właściciela odpadu, trzeci dla Gminy

^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.

^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.

^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

^d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.

^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.

^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.

^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.

^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.

ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

ZALĄCZNIK NR 4 STAN PRAWNY

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 101, poz. 628 z 1998 r. z późn. zm.) – zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach w 1998 r., a od 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Ustawa ta praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce. Pozostaje natomiast problem skutecznego usuwania zużytych wyrobów w sposób niezagrożący zdrowiu ludzi i zanieczyszczeniu środowiska.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.) – określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochroną środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku, unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów. Ustawa wprowadziła obowiązek opracowywania Planów gospodarki odpadami na szczeblu: krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz. 718). Zawiera zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 3 stanowi: właściwy organ może nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego art. jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie, bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) – określa zasady ochrony środowiska i warunki korzystania z jego zasobów z

uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Zawiera postanowienia dotyczące m.in.:

- państwowego monitoringu środowiska, jako systemów pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku,
- opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których się on znajduje.

Ustawa z 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.) – reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określonych ustawą. W art. 54 odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw: wewnętrznych, transportu i środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz.U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.) – reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych w tym niebezpiecznych. Określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 199, poz. 1671) – określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – jednolity tekst umowy ADR (Dz.U. Nr 30, poz. 287 z 1999 r.). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają

warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozów materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (MP Nr 19, poz. 231) – określa jako niedopuszczalny dodatek azbestu w materiałach budowlanych z terminem obowiązywania od dnia 1 stycznia 1997 r.

Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub wprowadzania na polski obszar celny (z 1998 r. Dz.U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77, z 2002 r. Nr 1, poz. 11, z 2003 r. Nr 5, poz. 50). Zgodnie z ustawą z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, Minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw ochrony środowiska, określa corocznie w drodze rozporządzenia, na wniosek producenta lub innego podmiotu wprowadzającego na polski obszar celny wyroby zawierające azbest wykaz wyrobów dopuszczonych do produkcji lub wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. W załączniku tym znajdują się:

- płyty uszczelniające azbestowo-kauczukowe,
- uszczelki z tych płyt,
- azbest włóknisty.

Są to wyroby, które ze względów technicznych i technologicznych nie można jeszcze w wielu przypadkach zastąpić wyrobami bezazbestowymi. Dotyczy to przede wszystkim wyrobów o specjalnym przeznaczeniu dla potrzeb, m.in. przemysłu chemicznego, rafineryjnego i energetyki.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, poz. 1206) – zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w nw. grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)

10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych

15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy, wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,

16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,

16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest,

17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,

17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

(* - oznacza odpady niebezpieczne).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. Nr 30, poz. 213) – określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzenia ewidencji odpadów obowiązani są posiadacze odpadów, w tym także wytwórcy odpadów. Ewidencję odpadów prowadzi się za pomocą dwóch dokumentów: karty ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadów. Karta przekazania odpadu wypełniana jest w dwóch egzemplarzach – przez posiadacza przekazującego odpady na rzecz innego posiadacza odpadów. Posiadacz odpadów, który odpady przejmuje (np. zarządzający składowiskiem odpadów) zobowiązany jest do potwierdzenia na karcie przekazania odpadu fakt przyjęcia odpadu. Karty informacyjne służą do naliczania opłat za umieszczenie w danym roku odpadów na składowisku wnoszonych na rachunek dystrybucyjny urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz.U. Nr 152, poz. 1737) – określa wzory formularzy do sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia odpowiednich danych.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. Nr 217, poz. 1833) – określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy – pyłów zawierających azbest:

- pyły zawierające azbest chryzotyl – $1,0 \text{ mg/m}^3$,
- włókna respirabilne – $0,2 \text{ włókien w cm}^3$,
- pyły zawierające azbest krokidolit – $0,5 \text{ mg/m}^3$,
- włókna respirabilne – $0,2 \text{ włókien w cm}^3$.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 236, poz. 1986 z późn. zm.). Przepisy o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych stosuje się odpowiednio do transportu odpadów niebezpiecznych spełniających określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne dla zaliczenia ich do jednej z klas towarów niebezpiecznych. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych ADR – jednolity tekst umowy ADR (Dz.U. Nr 30, poz. 287, z 1999 r.). Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy ich transporcie. Posiadacz odpadów zawierających azbest, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów, obowiązany jest do uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Zgodnie z ustawą o odpadach zezwolenie wydaje, w drodze decyzji starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Transportujący odpady niebezpieczne obowiązany jest do posiadania karty ewidencji odpadu, dokumentu obrotu odpadami niebezpiecznymi i dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych wg wymagań ADR.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie kursów doszkalających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz.U. Nr 236, poz. 1987 z późn. zm.). Określa szczegółowe wymagania w stosunku do podmiotów prowadzących kursy doszkalające oraz wzory zezwoleń na ich powołanie. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest obowiązany jest posiadać świadectwo ukończenia kursu doszkalającego kierowców pojazdów przewożących materiały niebezpieczne, wydane przez jednostkę upoważnioną przez marszałka województwa.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 237, poz. 2011) – określa szczegółowe warunki i tryb wydawania świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu towarów niebezpiecznych, jego wzór i sposób wypełnienia.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U. Nr 161, poz. 1335) –

zmienia w istotny sposób (obniża) stawki opłaty za umieszczenie odpadów zawierających azbest na składowisku. Od 1 stycznia 2003 r. są to następujące opłaty:

06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy – 40,70 zł/t

06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu – 40,70 zł/t

10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła) – 40,70 zł/t

10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych – 40,70 zł/t

15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy, wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi – 40,70 zł/t

16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest – 40,70 zł/t

16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest – 40,70 zł/t

17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest – 16,01 zł/t

17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 16,01 zł/t.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. Nr 175, poz. 1439) – określa terminy, sposoby przedkładania wojewodzie przez organa władz samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz.U. Nr 120, poz. 1126) – określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (wyroby zawierające azbest).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. Nr 192, poz. 1876).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz.U. 2004 r. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.). Sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymaga transport lub

unieszkodliwianie azbestu lub produktów zawierających azbest w ilości nie niższej 200 ton rocznie.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2003 r. Nr 1, poz. 12). Wartość odniesienia dla azbestu (włókna na m³) wynosi uśredniona 2350 µg/m³ w ciągu godziny i 250 µg/m³ dla roku kalendarzowego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz.U. Nr 220, poz. 1858). Przepisy rozporządzenia nie stosuje się do składowiska odpadów materiałów izolacyjnych oraz konstrukcyjnych zawierających azbest oraz składowiska odpadów obojętnych.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz.U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady: 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest, 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Oznacza to, że odpady obu rodzajów mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów oznaczonych kodami: 17 06 01* i 17 06 05*.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 Nr 71, poz. 649). Określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest; sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest; warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania; wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich

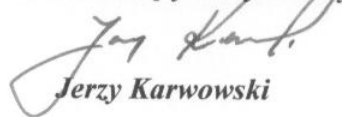
wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824) Określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 109). Pracodawca, który zatrudnia lub zatrudniał osobę w warunkach narażenia zawodowego na działanie pyłów zawierających włókna azbestu, wpisuje i aktualizuje w książeczce badań profilaktycznych tej osoby dane osobowe wraz z danymi dotyczącymi okresu zatrudnienia w warunkach narażenia na pył azbestu oraz szczegółowe parametry tego narażenia.

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 23).

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. Określa główne kierunki działania w okresie 30-tu lat, potrzebne środki na realizację "Programu...", a także podaje szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest w całym kraju oraz poszczególnych województwach.

Przewodniczący Rady Gminy

Jerzy Karwowski